

stonu ne bo moč priti do krmila, če pa pride, pa itak ne bode zamogel dolgo časa vladati, ker je mož že prestar in torej na duhu oslavljen.

Rumunija. — Rumunci že dlje časa sem sklicujejo shode na katerih ukrepajo, kako bi bilo moč svojim sobratom, Rumuncem bivajočim na Ogerskem pomoči in jih rešiti narodnega pogina. Bilo je že več buraih in v pravem pomenu besede prav demonstrativnih shodov, na katerih se je izražala nevolja zaradi zatiranja ogerskih Rumunov. Zdaj sklenilo se je celo na jesen sklicati shod, na katerem naj se sklene obrniti se do velevlastij, ki naj bi posredovale v prid ogerskih Rumunov. Da bode Avstro-Ogerska v takem slučaju vedla in znala odgovarjati vsakemu, ki bi si jo upal potipati, to je več kakor gotovo, a vsekako žalostno je, če bi prišlo do tega, da bi tuje velevlasti jele o tem razpravljati, kako se v naši državi zatirajo narodnosti. Vsak dober državljani mora torej le želeti, da se narodnostne razmere na Ogerskem zboljšajo.

Obrtnija.

Obdelovanje roga.

Rog ima glede obdelovanja veliko sorodstva z lesom. Sestavljen je iz podolžno ležečih vlaken, kakor les; mokrota in toplota ga ravno tako spreminjata in zato je orodje za obdelovanje lesa tudi rabljiva za obdelovanje roga. Samo v jedni lasnosti se rog bistveno loči od lesa: Ako je rog dovolj ogret in ako so dotične ploskve popolnoma čiste, moramo rog z rogom jednako skupaj spojiti, kakor zvari kovač dva kosa kovnega železa v jeden sam kos.

Pri nas rabimo večinoma le roge domače govedi. Angleški rogovi so večinoma lepe svitle barve, pri naših in pri ogerskih volih pa prevladuje temni rog. Stare živali imajo gostejši in trdnejši rog, kakor mlade. V trgovini tudi bolj cenije velike in gladke kose, kakor male in na površini več ali manj neravne rogove.

Včasih tiči v rogu še konec kosti, na katero je bil nataknen. Da spravimo to kost iz roga, treba je rog dalj časa močiti, potem pa se dvigne iz vode za špičasti konec; ako vdarimo vanj, pade kost iz roga.

Potem se odžagajo špice in porabijo za male strgarske izdelke. Otli obstanek se še jedenkrat po čez prežaga, dobljeni obroči pa se konečno podolgoma prerežejo tam, kjer je stena najtanjša. Te preklane obročke treba konečno zravnati. V ta namen jih denemo nekaj dni v vodo, po tem se kuhajo in nad prostim ognjem še dalje mečijo. Vodi, v kateri kuhamo rogove, je dobro pridjati nekoliko cene masti. Kuhane obročke vzamemo iz kotla in jih z vilicami držimo nad ognjem in sicer tako, da se debelejši deli najbolj ogrejejo. Potem jih s kleščami zravnamo, da nastane več ali manj ravna ploča in konečno vzamemo še stiskalnico na pomoč. Ko so se ploče shladile, jih položimo za par dni v mrzlo vodo, iz te pa zopet za pa ur v vročo vodo, a paziti je treba, da se vnovič ne skrive. Ko pridejo iz vroče vode, jih treba namazati na obeh straneh z lojem, in djati zopet v stiskalnico med dve železni, z lojem namazani, a ne jednako ogreti ploči. Prejšnja notranja stran obročka mora priti na gorkejšo

pločo, a naložiti smemo več roženih ploč jedna nad drugo. Ko se shladé, jih vzamemo iz stiskalnice. Tedaj so postale lepo prozorne.

Spajanje roženih delov se vrši na nastopni način: Ako hočemo dve ploči spojiti, jih pritrdimo med lesene palice, da se ne krive in jih položimo v vrelo vodo. Robove jima treba na počez prirezati in tako urediti, da se robu popolnoma prilega. Obrezanega roba pa ne smemo več prijeti s kako mastno rečjo, ali se ga dotakniti s prstom, kajti to bi spojenje onemogočilo. Oba roba zmočimo potem z mrzlo vodo, na to pa jih naglo denemo pod razgreto kovinsko stiskalnico, ali med klešče. Ko se vse shladi, vložimo pločo v vodo in očistimo spojena robova.

Dovršene izdelke gladimo z zmljetim plovcem (Bimsstein), potresenim po volnati cunji ali po klobučevini. Lesk dobé, ako jih konečno z najfinejšim triplom obdelamo.

Obrtnijske raznoterosti.

Lise v kamnu. Ako mramor dalj časa na prostem leži, dobi rudečkaste in celo črne lise, ki so jako kvarljive lepemu licu. Posebno tam, kjer je bil kamen o dotiki z lesom se radi prikažejo razne maroge. Tvarine, ki se nahajajo v lesu, pridejo v mramor; posebno šišková kislina vpliva neugodno. A tudi prst sama ima dokaj takih sestavin, ki narede v mramorji lise. Zato priporočajo kamuosekom, da naj polagajo svoje ploče samo na kamenite podlage, katere naj bodo iz kakega posebno trdega kamena, da dalj časa vztrajajo.

Brunolein. Za namakanje lesa je v teku zadnjih let v čišlih bila tvarina z imenom Brunolein. V zadnjem času pa so razne tvrdke polastile se izdelovanja te namake in posledica je bila ta, da človek čestokrat kupi prav slabo, nič vredno robo. Brunolein ima vrh tega napako, da se vsaka vodna kaplja pozna na njem. Zato so mizarji jeli popuščati Brunlein in delajo zopet rajše s starimi sredstvi, na pr. z voskom, polituro ali pa z firnežem. Priporočila vredna je tu tudi Kramarčičeva lesna namaka: Holzpolitur von Fr. Kramarčič, Chem. Lack & Oelfarbenfabrik, Wien, IV. Margaretenstrasse 39.

Kmetijstvo.

Krč pri prašičih.

Od naših domačih živalij krč najrajše napada pse in prašiče. Ta bolezen se prikazuje večkrat pri mlajših živalih nego pri starših, ali vendar tudi odrasle prašiče semtertja napada krč. Bolne živali nehoté žvečijo, tišče sline, glavo nagnejo na stran ali celo nazaj, opirajo se na steno, ali pa padejo na tla. Opazuje se, da žival močno trga v glavi in vratu pa tudi v nogah. Čez nekaj časa žival zopet ustane in je jako utrujena. Če žival krč pogosto napada, dobi motne oči, pri koji se opoteka in slabo prebavlja. Če ima žival lahek krč, se kmalu ozdravi, če pa je krč hud in se pogosto ponavlja, pa prašič pogine. Pri razparanju se je pri taci prašičih opazilo, da imajo v glavi posebno veliko krvi. Iz tega se more sklepati, da krč prihaja od vnetljivega razdraženja možganov.